

JONAS HELLMAN & ANDERS HULTIN:

Våga ifrågasätta miljörelsens budskap

Troligen i brist på andra visioner har Göran Persson slagit fast att socialdemokraternas nästa uppgift är att bygga ett "ekologiskt uthålligt samhälle". Det låter harmlöst. Men tyvärr öppnar det dörren för en lång rad nya politiska misstag.

Socialdemokraternas ställningstagande innebär att partiet har köpt föreställningen att vår nuvarande samhällsordning inte är ekologiskt uthållig. Det är ett budskap som företrädare för miljörelsen länge har spridit.

Traditionellt har socialdemokratin varit ett tillväxtparti. Målsättningen har varit att öka den materiella välfärden. Med miljörelsens synsätt kan många av de senaste årens politiska misslyckanden beskrivas som framgångar. Sverige har sedan början av 1970-talet haft en lägre tillväxt än genomsnittet i OECD. För den som är emot tillväxt måste det naturligtvis betraktas som ett framsteg. Regeringens officiella linje är fortfarande

att arbetslösheten skall bekämpas genom att nya jobb skapas inom det privata näringslivet. Men med miljörelsens synsätt är fler jobb och mer tillväxt inte önskvärt. Då är arbetslösheten bara ett fördelningsproblem. Vi bör dela mer rättvist på de jobb som finns. Budskapet stämmer otäckt väl överens med den politik som i praktiken redan förs, även om regeringen i dag inte vill erkänna det.

Naivt näringsliv

I dag är huvudfrågan i den politiska debatten vilken politik som är bäst för att skapa nya jobb och öka välståndet. Enligt miljörelsens synsätt bör huvudfrågan i stället vara om det över huvud taget är önskvärt att öka det materiella välståndet.

Det låter otroligt att uppfattningen att tillväxt är dåligt kan vinna något större gensvar. Men faktum är att den hittills nästan inte har mött något mothugg alls. Näringslivets förhållande till miljörelsen präglas av stor naivitet. Uppfattningen att den nuva-

rande samhällsordningen i en generell mening inte är ekologiskt uthållig har av många företagsledare godtagits som en sanning.

Inte ens moderaterna har på allvar gått i polemik mot miljörelsens budskap. Programmet *Land för hoppfulla* innehåller ett första trevande försök: "Att människan är klok och kapabel att ta sig an svåra utmaningar. Att vi i dag framgångsrikt löser allvarigare och viktigare problem i vår miljö än för bara några decennier sedan. Att människor i dag lever längre. Att färre barn dör. Att nya naturresurser hela tiden upptäcks. Att vi blir allt effektivare, förbrukar allt mindre."

I programmet varnas för miljörelsens undergångsbilder: "Osakliga hotbilder skapar tyvärr en dålig grund för konstruktiv politik. Är det så att vi i dag lever i en för människan sämre värld? Den pessimistiska utgångspunkten riskerar att leda till felaktiga slutsatser."

Det är inte så att miljön på jorden i

normala fall är stabil och att den enda påverkansfaktorn som finns är människan. Många vetenskapsmän hävdar i dag att miljön förändras sig betydligt över tiden. Det är inte bara människan som påverkar. Förändring är det naturliga tillståndet. En del förändringar som miljöförändringen skyller på mänskliga aktiviteter, kan i själva verket vara orsakade av något helt annat.

Växthusteorin

Miljödebatten i Sverige har hittills mycket varit utformad som en tävlan om vilket parti som är bäst på att tillgodose miljöförändringens krav. Något parti är bättre på att motverka försurning, medan något annat är bättre på att motverka koldioxidutsläpp. Faran med detta är att miljöförändringens problemformulering ändå har godtagits.

En problemformulering som godtagits med hull och hår är den så kallade växthusteorin. Teorin konstruerades för snart hundra år sedan av den svenske fysikern och nobelpristagaren Svante Arrhenius. Arrhenius hävdade att jordens medeltemperatur kommer att stiga om vi ökar mängden gaser som hindrar värmen från att komma ut i atmosfären, till exempel koldioxid.

I dag är de flesta forskare överens om att mängden koldioxid i atmosfä-

ren har ökat. Det finns också tecken på att jorden har blivit varmare under de senaste hundra åren. På NASA har man räknat ut att jordens medeltemperatur har stigit med mellan fem och sju tiondels grad.

En del forskare drar av detta slutsatsen att människans aktiviteter kommer att ge upphov till drastiska klimatförändringar i framtiden. Andra ifrågasätter om genomsnittstemperaturen verkligen har ökat under 1900-talet.

En del tror att genomsnittstemperaturen har ökat, men ser andra förklaringar än koldioxidutsläppen – till exempel att värmen från solen har ökat.

Även forskare som anser att det finns ett samband mellan temperaturen och ökade koncentrationer av koldioxid är oense om hur jorden kommer att reagera.

Men tänk om atmosfären verkligen blir varmare, borde vi i så fall inte göra något åt det?

Frågan är bara vad? De totala utsläppen i världen av koldioxid uppgår till mellan sex och sju miljarder ton per år. De svenska utsläppen uppgår årligen till cirka 60 miljoner ton. Grovt räknat innebär det att Sverige bidrar med omkring en procent av de totala utsläppen.

Om växthuseffekten verkligen pågår är det dessutom troligt att den orsakas av många faktorer, allt ifrån skogsavverkning till koldioxidutsläpp. Det räcker alltså inte enbart att minska koldioxidutsläppen. En väl så effektiv åtgärd kan vara att avreglera jordbruket.

Med detta inte sagt att frågeställningen inte skall tas på allvar. Men det är orimligt att tvinga människor att ändra hela sin livsstil med hänvisning till att denna förorsakar koldioxidutsläpp. Det är också orimligt att motivera till exempel ett bevarande av kärnkraften med att det kommer att leda till lägre koldioxidutsläpp. Det finns mängder av andra argument för att bevara kärnkraften, men att hänvisa till behovet av att hålla nere koldioxidutsläppen är inte trovärdigt.

Olyckliga beslut

Det är viktigt att ta debatten om miljöförändringens problemformuleringar. Annars riskerar vi att hamna i en situation där olika politiska partier tävlar om vilket som är bäst på att införa regleringar som begränsar människors handlingsutrymme. Reslutatet av en sådan tävlan kommer att bli mängder med olyckliga politiska beslut. Sverige kommer än en gång att välja fel väg.